

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

Katedra i Zakład Pielęgniarstwa Specjalistycznego

Kierownik Prof. dr hab. Anna Jurczak

ul. Żołnierska 48, 71-210 Szczecin

tel. +48 91 48 00 910, fax +48 91 48 00 905, e-mail: pielspec@pum.edu.pl

Szczecin, 4.09.2023

RECENZJA

**Rozprawy doktorskiej mgr Doroty Jadwigi Zierkiewicz
pt. „Analiza czynników wpływających na jakość życia i akceptację choroby pacjentów
z rakiem jelita grubego”
napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Izabelli Uchmanowicz**

Ocena wyboru tematu

Choroby nowotworowe zajmują czołowe miejsca na liście chorób cywilizacyjnych oraz przyczyn zgonów, stanowiąc istotny problem zdrowotny oraz społeczny. Postawienie diagnozy choroby nowotworowej, jak również proces jej leczenia wiążą się niejednokrotnie z koniecznością zmiany dotychczasowego stylu życia. Zarówno pacjent, jak i jego rodzina muszą dostosować się do nowych warunków życia. Stres, strach i często towarzyszące temu negatywne emocje często utrudniają adaptację do zaistniałej sytuacji. Najczęściej problem ten może być spowodowany brakiem akceptacji choroby. Akceptacja choroby nowotworowej jest złożonym procesem, który może być uzależniony od wielu czynników, m.in. od poziomu samooceny pacjenta, jego osobowości, wsparcia ze strony najbliższych czy opieki medycznej. Poziom akceptacji choroby wywiera ogromny wpływ na jakość życia pacjenta oraz odgrywa ważną rolę w procesie zdrowienia. Akceptacja choroby oznacza lepsze przystosowanie się do nowej sytuacji, a zarazem mniejsze poczucie dyskomfortu psychicznego. Rak jelita grubego w Polsce jest jednym z najczęściej występujących nowotworów złośliwych u obu płci i trzecim co do częstości występowania nowotworem na świecie. Istotne z punktu widzenia zdrowia publicznego jest poznanie czynników mogących mieć znaczenie dla przebiegu choroby. Identyfikacja czynników

socjodemograficznych i klinicznych wpływających na jakość życia, poziom akceptacji choroby, odczuwanie lęku czy objawy depresyjne u pacjentów z rozpoznaniem raka jelita grubego są niezbędne dla całego personelu medycznego, celem zapewnienia jak najlepszej oraz skutecznej opieki opartej o aktualną wiedzę. Określenie poziomu akceptacji choroby może mieć zarówno walory poznawcze, jak i wymiar praktyczny w postaci doskonalenia metod monitorowania stanu zdrowia w przebiegu raka jelita grubego, a być może także w postaci doskonalenia zaleceń profilaktycznych.

Stąd wybór tematu przez Doktorantkę uważam za trafny i niezwykle istotny dla nauk o zdrowiu.

Ocena formalno-redakcyjna

Przedstawiona do recenzji praca ma typowy układ dla dysertacji doktorskiej, zawarta jest na 213 stronach komputeropisu, łącznie z załącznikami. Struktura pracy jest przejrzysta i logiczna, zachowana została właściwa proporcja poszczególnych jej części. Wstęp jest częścią pierwszą, przedstawia założenia teoretyczne poruszanej problematyki. Podstawy teoretyczne obejmują: problematykę kliniczną raka jelita grubego, jakość życia i akceptację choroby w raku jelita grubego.

Kolejne części to założenia i cele pracy, metodologia badań własnych, wyniki badań, dyskusja i wnioski. Praca zawiera również wykaz wykorzystanego piśmiennictwa, streszczenie w języku polskim i angielskim, aneks (wykaz tabel) oraz załączniki (zgoda Komisji Bioetycznej). Literatura obejmuje 263 pozycje dobrane do treści pracy w sposób prawidłowy, większość, co należy podkreślić, to pozycje anglojęzyczne.

Edytorsko praca jest poprawna, czytelna, ilustrowana rycinami i tabelami. Poszczególne części są koherentne i zgodne ze swoimi tytułami. Treść pracy zgodna jest z tytułem dysertacji.

Ocena merytoryczna

W teoretycznych podstawach pracy Doktorantka szczegółowo przedstawia problematykę kliniczną raka jelita grubego opisując epidemiologię, czynniki genetyczne i środowiskowe, metody diagnostyczne i stadia zaawansowania oraz postępowanie terapeutyczne i modele leczenia. Kolejny rozdział dotyczy jakości życia i akceptacji choroby w raku jelita grubego. W tej części Doktorantka przedstawiła różne definicje i koncepcje jakości życia oraz opisała znaczenie akceptacji choroby w procesie leczenia. W rozdziale tym

świadczy o dobrej znajomości tematyki badawczej przez Doktorantkę. Zebrany materiał badawczy z zastosowaniem odpowiednich metod statystycznych umożliwił opracowanie i interpretację danych, co niewątpliwie przyczynia się do rozwoju nauk o zdrowiu, zarówno pod względem poznawczym, jak i praktycznym.

Wyniki badań stanowią bardzo wartościową i obszerną część pracy, zaprezentowane zostały za pomocą 54 tabel. Konstrukcja tabel jest poprawna, a opis wyników badań jest zwięzły i czytelny. Wielość badanych parametrów i ich szczegółowa analiza stanowi duży wkład pracy Doktorantki, co niewątpliwie podwyższa wartość pracy. Uzyskane wyniki, a także ich szczegółowe opracowanie są dużą wartością pracy.

W dyskusji, zawartej na dziewięciu stronach, Doktorantka przeprowadziła wnikliwą analizę i krytycznie omówiła wyniki badań własnych w odniesieniu do danych wynikających z zebranego piśmiennictwa, co jest bardzo istotne w ocenie prac naukowych. Dyskusja napisana jest poprawnie, z właściwym tempem, porusza najbardziej istotne problemy. W opinii recenzenta rozdział ten świadczy o dojrzałości naukowej Doktorantki. Ważnym aspektem jest wskazanie ograniczeń metodologicznych pracy oraz aplikacyjny charakter pracy. Po przeprowadzeniu szczegółowej analizy materiału wyciągnięto 6 końcowych wniosków koherentnych z celami pracy.

Uwagi i sugestie

1. Brak w pracy postawionych hipotez badawczych, których weryfikacja ułatwiłaby wyciągnięcie wniosków.
2. Piśmiennictwo, należy to podkreślić w większości anglojęzyczne, należy jednak dopracować edytorsko.
3. Doktorantka nie uniknęła drobnych błędów literowych, interpunkcyjnych i stylistycznych.

Podsumowanie

Wszystkie wymienione wyżej uwagi nie wpływają na wartość naukową pracy, mają jedynie charakter drobnych wskazówek. Przedstawiona rozprawa doktorska mgr Doroty Jadwigi Zierkiewicz, zatytułowana „Analiza czynników wpływających na jakość życia i akceptację choroby pacjentów z rakiem jelita grubego” stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i potwierdzenie bardzo dobrej znajomości wiedzy Doktorantki z nauk

Pani Magister dokonała przeglądu literatury dotyczącej jakości życia uwzględniającej samopoczucie pacjentów, stopień akceptacji choroby u pacjentów oraz występowanie niepokoju i lęku wśród pacjentów. Na szczególne podkreślenie zasługuje wskazanie kierunków badań pielęgniarstwa w raku jelita grubego. Podsumowując tę część pracy stwierdzam, że jest ona napisana poprawnie i wskazuje na znajomość podjętej problematyki przez Doktorantkę.

Konceptualizacja badań własnych i opis procedury badawczej stanowią kolejne rozdziały. W rozdziale „Założenia i cele pracy” brakuje jej założeń, podany jest główny cel rozprawy, którym było przeprowadzenie badania obserwacyjnego identyfikującego znaczenie wpływu wybranych czynników socjodemograficznych i klinicznych, mając na uwadze formę postępowania terapeutycznego oraz stadium zaawansowania schorzenia, na subiektywny poziom QQOL i akceptację choroby pacjentów z CRC. Wyodrębniono również 4 cele szczegółowe i 7 pytań badawczych. W opinii recenzenta w części metodologicznej powinny być postawione hipotezy badawcze.

Na przeprowadzenie badań uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu (nr. KB-60/2019- załącznik). Badania przeprowadzono w grupie 100 pacjentów ze zdiagnozowanym rakiem jelita grubego leczonych w Oddziale Chirurgii Onkologicznej I w trybie zamkniętym i otwartym w Centrum Nowotworów Przewodu Pokarmowego Dolnośląskiego Centrum Onkologii we Wrocławiu. Respondenci wyrazili dobrowolną i świadomą zgodę na udział w badaniu. Pacjentów zakwalifikowanych do badań podzielono na cztery grupy porównawcze różniące się wdrożonym postępowaniem terapeutycznym: grupa A (leczenie przedoperacyjne i operacyjne, n=12); grupa B (leczenie przedoperacyjne, operacyjne i pooperacyjne, n=15); grupa C (leczenie operacyjne, n=18); grupa D (leczenie operacyjne i pooperacyjne, n=55). Kryteriami włączenia do badań były: wiek 18 lat i więcej, potwierdzony histopatologicznie CRC, świadoma i dobrowolna zgoda na udział w badaniu. Kryterium wyłączenia: brak świadomej zgody pacjenta, niezdolność do zrozumienia treści kwestionariusza lub/i samodzielnego wypełnienia kwestionariusza, przewidywany czas przeżycia krótszy niż 6 miesięcy.

Badania przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego, posługując się techniką ankietową. W badaniu Doktorantka wykorzystwała walidowane i standaryzowane narzędzia badawcze, odpowiadające celom badania: Skala Akceptacji Choroby (AIS), Skala Lęku i Depresji (HADS), Kwestionariusz Jakości Życia (WHOQoL-BREF), Kwestionariusz Nowotworowy Jakości Życia (EORTC) oraz autorski kwestionariusz dotyczący danych socjodemograficznych i klinicznych. Poprawny dobór narzędzi, dostosowany do celu badania

o zdrowiu. Wskazuje również, że warsztat badawczy Doktorantki był bardzo dobrze przygotowany do podjęcia badań naukowych dotyczących problematyki nauk o zdrowiu. Pani Magister w sposób rzetelny przeprowadziła badania i krytycznie je przeanalizowała.

Praca spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim, w pełni odpowiada warunkom określonym w art.13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. W związku z powyższym wnoszę do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie Pani mgr Doroty Jadwigi Zierkiewicz, do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

prof. dr hab. Anna Jurczak

KIEROWNIK
Katedry i Zakładu
Pielęgniarstwa Specjalistycznego
prof. dr hab. Anna Jurczak

